

Lausunto

11.03.2025

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Sipoon Yrittäjät ry - Sibbo Företagare rf. pitävät hallituksen esityksen tavoitteita lähtökohtaisesti hyvinä, erityisesti julkisten hankintojen avoimuuden ja pk-yritysten osallistumismahdollisuuksien parantamisen osalta. Sipoossa suurin osa yrityksistä on yksinyrittäjiä ja mikroyrittäjiä, joille julkisiin hankintoihin osallistuminen on usein haastavaa. Tarjouspyynnöt ovat usein liian suuria, monimutkaisia tai vaikeasti saavutettavia, mikä sulkee monet paikalliset yritykset kilpailun ulkopuolelle. Tällä hetkellä pk-yritysten on vaikea päästä mukaan julkisiin hankintoihin, ja kilpailutusten läpinäkyvyyttä tulee parantaa.

Jos hankintaprosesseja kehitetään oikein, esimerkiksi lisäämällä markkinavuoropuhelua ja jakamalla hankinnat pienempiin osiin, voidaan saavuttaa sekä säästöjä että aidompaa kilpailua. On tärkeää, että hankintalainsäädäntö tukee pk-yritysten pääsyä markkinoille eikä tue rakenteita, jotka jättävät pienemmät toimijat kilpailun ulkopuolelle. Emme näe inhouse-yhtiöiden käytön olevan lähtökohtaisesti parempi ratkaisu kuin avoin kilpailu. Inhouse-malli voi joissain tapauksissa olla tarpeellinen, mutta sen käyttöä ei tulisi suosia kilpailun kustannuksella. Nykyisin monet pk-yritykset eivät pääse osallistumaan hankintoihin, koska kilpailutuksia ei järjestetä, vaan palvelut ohjataan suoraan inhouse-yhtiöille. Kannatamme inhouse-yhtiöiden käytön rajoittamista ja sitä, että julkiset hankinnat avattaisiin laajemmin kilpailulle. Tämä loisi mahdollisuuksia myös paikallisille yrittäjille ja voisi parantaa hankintojen kustannustehokkuutta pitkällä aikavälillä.

Sipoon Yrittäjät tukevat hankintalain uudistusta, joka lisää avoimuutta, parantaa pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia ja varmistaa julkisten varojen tehokkaan käytön.

Kannustamme hallitusta ja lainsäätäjiä varmistamaan, että uudistus todella toteutuu käytännössä ja että hankintayksiköt velvoitetaan muuttamaan toimintatapojaan siten, että kilpailu lisääntyy ja pk-yrityksillä on todellisia mahdollisuuksia osallistua hankintoihin.

Pidämme erityisen tärkeänä, että markkinakartoitus ja markkinavuoropuhelu tehdään pakolliseksi kaikissa kansalliset kynnysarvot ylittävässä hankinnoissa. Liian usein tarjouspyynnöt laaditaan ilman ymmärrystä markkinatilanteesta, mikä johtaa siihen, että pk-yritykset eivät voi osallistua kilpailuun.

Markkinakartoituksen avulla hankintayksiköt voivat varmistaa, että tarjouspyynnöt laaditaan realistisesti ja paikalliset yritykset voivat kilpailla niistä. Tämä tukisi myös Sipoon elinvoimaa ja paikallista työllisyyttä.

Yksi keskeisimmistä haasteista pk-yrityksille on tiedon puute julkisista hankinnoista. Kannatamme esitystä, joka lisää hankintojen avoimuutta ja selkeyttä suorahankintojen raportointivelvollisuuksia. Hankintailmoitusten tulee olla helposti löydettävissä, ja kuntien tulee aktiivisesti tiedottaa alueensa yrityksille tulevista hankinnoista.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

-

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

-

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

-

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

-

- Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?

-

- Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)

-

- Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?

-

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

-

- Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?

-

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistusosuusvaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

-

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiinne? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

-

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

-

- Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?

-

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

-

Muut huomiot

-

Broman Jeanette
Sipoon Yrittäjät ry. - Sibbo Företagare rf.